

Тема 31. Поняття про педагогічну професію.

План.

1. Предмет і завдання курсу «Основи педагогічної майстерності».
2. Творчий характер професії педагога. Зростання вимог до особистості вихователя.
3. Педагогічна майстерність – складна інтегративна властивість особистості вихователя. Громадянська позиція вихователя: гуманізм, соціальна активність. Педагогічна спрямованість на співробітництво, почуття особистої відповідальності за долю вихованця, широка освіченість, майстерність, професіоналізм, потреба в самовдосконаленні. Майстерність вихователя – професійне управління педагогічною діяльністю.
4. Специфіка педагогічної діяльності.
5. Професіограма педагога вихователя дошкільного закладу освіти.

Ключові поняття: предмет, об'єкт, діяльність, професіограма

Завдання для самостійної роботи:

- Записати висловлювання відомих філософів, письменників, громадських діячів, учених, педагогів про професіоналізм і педагогічну майстерність педагога.
- Змоделювати професійний портрет вихователя дітей дошкільного віку (засобами художнього слова).
- Написати міні-твір «Роздуми про мій професійний вибір»

Література:

1. Загородня Л. П., Титаренко С. А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу : навч. посібник. – Суми : Університетська книга, 2010. – 319 с.
 2. Педагогічна майстерність : підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамушенко, І. Ф. Кривонос та ін. ; за ред. І. Зязюна. – 2-ге вид., доп. і переробл. – Київ : Вища школа, 2004. – 422 с.
 3. Зязюн І. А., Сагач Г. М. Краса педагогічної дії : навч. посібник – Київ : Українсько-фінський ін-т менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с
 4. Педагогічна майстерність : хрестоматія / упоряд. І. А. Зязюн. – Київ : б. в., 2008. – 462 с.
 5. Посадова інструкція вихователя дошкільного закладу / <https://www.pedrada.com.ua/article/1268-qqq-12-m6-13-06-2012-materiali-do-posadovo-nstrukts-vihovatelyadoshklnogo-zakladu>
- Загородня Л.П., Титаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навчальний посібник. 2-ге вид. Суми: Університетська книга, 2016. С. 9-11, 34-36.

Педагогічна діяльність виконує найважливішу творчу соціальну функцію: у її процесі не тільки формується і розвивається конкретна особистість, а й визначається майбутнє країни, забезпечується її культурний і виробничий потенціал.

Її успішність залежить не лише від педагога, а й від рівня соціально-економічного розвитку суспільства. Важливими є громадянська позиція та усвідомлення вихователем масштабних соціальних завдань, їхнє особистісне прийняття, конкретизація та реалізація на цій основі мети власної професійної діяльності (вузькопрофесійних завдань).

Важливими якостями, які даватимуть змогу впевнено, без зайвого емоційного напруження здійснювати свою професійну діяльність, на думку сучасних педагогів, є:

- педагогічний оптимізм;
- впевненість у собі як у вихователі, відсутність страху перед дітьми;
- уміння володіти собою, відсутність емоційного напруження;
- наявність вольових якостей (цілеспрямованість, самовладання, рішучість).

Вимоги до особистості сучасного вихователя дітей дошкільного віку:

– по-перше, як до людини (високі моральні якості, активна участь у громадському житті, активна життєва позиція, особистий приклад в усьому, повага до законів держави, національна гідність, патріотизм, готовність до захисту України, міцне здоров'я, здоровий спосіб життя, гуманізм, духовність, релігійність, потреба у спілкуванні, відкритість, моральність, критичне ставлення до своїх дій) – представника суспільства і виконавця найважливішого соціального замовлення;

– по-друге, як до спеціаліста (знання педагогічної теорії, психології, володіння педагогічною майстерністю, технологіями навчання і виховання, уміння раціонально організувати працю, любов до справи, любов до дітей, віра в людину, педагогічні здібності, загальна ерудиція, терплячість, оптимізм, емпатія, витримка, винахідливість, душевна щедрість, емоційна врівноваженість, розуміння дітей, бажання працювати, ясність і переконливість мови, вимогливість, тактовність, самовладання, справедливість, організаторські уміння, товариськість, уміння слухати та ін.) – фахівця з належним рівнем професійної підготовки та загального розвитку;

– по-третє, як до працівника (уміння визначати мету і досягати її, розподіляти час, систематичне і планомірне підвищення кваліфікації, спрямованість на підвищення продуктивності праці, здібності до творчості, всебічна освіченість, розумний оптимізм, бажання трудитися, відданість справі, уміння працювати в колективі, наполегливість, дисциплінованість,

відповідальність, активність, орієнтація у виробничих ситуаціях, уміння розподіляти працю, відповідальність) – виконавця професійно-педагогічних функцій, реалізатора завдань дошкільної освіти.

Професійно-педагогічну діяльність необхідно вибудовувати на підставі такого типу керівництва, за якого вихователь: вбачає в дитині активного суб'єкта виховання і навчання; розвиває здібності дитини з самокерування власною діяльністю; організовує освітній процес як розв'язання пізнавальних проблем на ґрунті творчої взаємодії (діалогу) з дітьми.

Педагогічна майстерність – вияв власного «Я» у професії (самореалізація) та високого рівня освітньої діяльності. Вона визначається як вища, творча активність вихователя, що передбачає доцільне використання методів і засобів педагогічного взаємовпливу в кожній ситуації навчання та виховання.

На думку С. Гончаренка, педагогічна майстерність ґрунтується на високому фаховому рівні педагога, його загальній культурі та педагогічному досвіді. Її необхідними складовими є гуманістична позиція та професійно значимі особистісні риси і якості.

Автори О. Мороз та В. Омеляненко тлумачать поняття «педагогічна майстерність» як досконале, творче виконання педагогом професійних функцій на рівні мистецтва, результатом чого є створення оптимальних соціально-психологічних умов для становлення особистості вихованця, забезпечення високого рівня його інтелектуального розвитку, виховання кращих моральних якостей, духовного збагачення вихованців.

Педагогічна майстерність – це інтегральне утворення особистості педагога, яке поєднує в собі особистісні якості та професійні компетентності; конструктивний характер діяльності з прогнозуванням найближчих і віддалених перспектив діяльності; досконале володіння арсеналом засобів, методів та прийомів суб'єкт-суб'єктної взаємодії; уміння трансформувати педагогічну ситуацію у завдання та знаходити оптимальні шляхи його розв'язання; талант, прагнення до самовдосконалення та здобуття освіти впродовж життя.

Вагомим є визначення **структурних компонентів педагогічної майстерності**, розглянутих у дослідженнях І. Зязюна, таким як: гуманістична спрямованість, професійна компетентність, педагогічні здібності, педагогічна техніка.

1. Гуманістична спрямованість (ідеали, інтереси, ціннісні орієнтації). Полягає в спрямованості діяльності педагога на особистість іншої людини, утвердження словом і ділом найвищих духовних цінностей, моральних норм поведінки, взаємовідносин, стосунків з іншими людьми. Йдеться про виявлення професійної ідеології вихователя, його гуманістичного ставлення до педагогічної діяльності, її змісту, мети, засобів, суб'єктів.

Ціннісні орієнтації педагога (спрямованість):

а) на себе – самоствердження («Я» – справжній вихователь);

- б) на вихованця – допомогти йому бути щ
- в) на засоби впливу (програма, способи впливу, заходи);
- г) на мету освітньої діяльності (гуманізм – сприяння всебічному розвитку кожної дитини).

2. Професійна компетентність, професіоналізм. Передбачають наявність професійних знань (суспільних, психологопедагогічних, предметних, прикладних), умінь, навичок, критичних поглядів і оцінок, високого рівня загальної культури, усвідомлення потреби самовдосконалення.

Компетентним (від лат. *competens* – «відповідний», «здатний») фахівцем, на думку вчених, є знаючий, обізнаний у певній галузі фахівець, що має право, використовуючи свої знання, робити або вирішувати що-небудь, трактувати що-небудь, здатний мобілізувати в конкретній ситуації отримані знання й досвід. Професійна компетентність (за О. Власовою) поєднує три основні складові педагогічної праці: педагогічну діяльність, педагогічне спілкування та прояви особистості педагога.

Структурними елементами педагогічної компетентності є: теоретичні педагогічні знання, практичні вміння, особистісні якості педагога

Зміст теоретичної готовності вихователя виявляється в узагальненому умінні педагогічно мислити, що передбачає наявність аналітичних, прогностичних, проєктивних, а також рефлексивних умінь.

Зміст практичної готовності педагога виражається у зовнішніх (предметних) уміннях, тобто в діях, які можна спостерігати. До них належать організаторські та комунікативні уміння. Організаторська діяльність забезпечує залучення дітей до різних видів діяльності й організацію діяльності дитячої групи (мобілізаційні, інформаційні, розвивальні, орієнтаційні вміння).

3. Педагогічні здібності. Сукупність психічних особливостей, необхідних для успішного оволодіння освітньою діяльністю, її ефективного здійснення:

- толерантність: чутливість до людини, особистості, яка формується;
- комунікативність: потреба у спілкуванні, здатність легко налагоджувати контакти, викликати позитивні емоції у співрозмовника відчувати задоволення від спілкування, здатність завойовувати авторитет і довіру;
- перцептивні здібності: професійна проникливість, пильність, інтуїція, здатність сприймати і розуміти іншу людину, її психологічний стан за зовнішніми ознаками;
- динамізм особистості: активність, гнучкість впливу на іншу особистість;
- емоційна стабільність: володіння собою, самоконтроль, саморегуляція;
- оптимістичне прогнозування: передбачення розвитку особистості з орієнтацією на позитивне, вірою у перспективу її розвитку;
- креативність: здатність до творчості, генерування нових ідей, уникнення традиційних схем, оперативне розв'язання проблемних ситуацій;

– впливовість: здатність впливати на психічний і моральний світ дітей у певному напрямі, зближуватися з ними, здобувати довіру, любов і повагу, глибоко проникати у їхній внутрішній світ, конструювати, проектувати його.

4. Педагогічна техніка (мистецтво, майстерність, уміння, форма організації поведінки вихователя) є сукупністю раціональних засобів, умінь та особливостей поведінки дошкільного педагога, спрямованих на ефективну реалізацію обраних ним методів і прийомів освітньої роботи з дитиною, групою дітей відповідно до мети виховання.

Педагогічна техніка:

а) вміння використовувати свій психофізичний потенціал як інструмент виховного впливу (володіти своїм фізичним, психічним, емоційним станом; голосом, мімікою, пантомімікою);

б) вміння впливати на інших (вербальні, невербальні засоби спілкування).

Поняття педагогічної техніки містить дві складові: внутрішню техніку, яка передбачає духовне здоров'я вихователя, створення внутрішнього переживання особистості, психологічне налаштування на майбутню діяльність через вплив на розум, волю й почуття; зовнішню техніку – втілення внутрішнього переживання в тілесній природі (міміці, голосі, мовленні, рухах, пластиці).

До основних елементів педагогічної техніки належать: техніка мовлення (голос, дихання, дикція, інтонаційне забарвлення тощо), виразний показ почуттів і ставлень (міміка, пантоміміка, зовнішній вигляд загалом), професійна самопрезентація педагогом свого психічного стану (самоконтроль, витримка тощо).

Справжня професійно-педагогічна спрямованість особистості – це стійка мотивація на формування особистості дитини, її всебічний гармонійний розвиток. Її вважають гуманістичною і втілена вона у ставленні до дитини як до найвищої цінності, визнанні її права на свободу і щастя, вільному розвитку і прояві своїх здібностей. Вільно реалізувати свої творчі можливості задля себе й оточення людина може лише за умови впевненості у собі самій. Остання зміцнюється тоді, коли сприймають й оцінюють не тільки її позитивні якості, а й усю особистість загалом, тобто коли її люблять, поважають, визнають її гідність, виявляють гуманність.

Гуманістична спрямованість педагогічної діяльності – це орієнтація на вихованця як на суб'єкта, який має право на самовираження, свободу поведінки й самореалізацію. Гуманний – людяний у своєму ставленні і діях до інших людей.

Водночас гуманізм не є абсолютизованим усепопощенням і покірністю стосовно недосконалості людини. Педагог повинен ставити перед вихованцем посильні і розумно сформульовані вимоги з метою його подальшого розвитку. Виявляючи в діалозі, співпраці, партнерстві повагу до дитини, толерантність і справедливість, вихователь тим самим захищає свободу особистості, продовжує культурну спадщину, творить нові вартості, є співучасником зміцнення демократичного ладу.

Компоненти педагогічної майстерності можна розглядати як конкретні вимоги до особистості педагога (риси, якими він має володіти):

- професійна компетентність (знання педагогіки, вікової психології та ін.);
- фахові знання (володіння змістом навчального предмета і методикою його викладання);
- педагогічні здібності (дидактичні, організаторські, комунікативні, перцептивні, сугестивні, науково-пізнавальні);
- педагогічні вміння (уміння організовувати власну педагогічну діяльність, освітню діяльність вихованців; формулювати мету навчання, виховання і розвитку особистості дитини; здійснювати моніторинг результативності навчання);
- творчість педагога (креативність та умови її реалізації в освітньому процесі);
- педагогічний досвід (поглиблення фахових знань, розширення ерудиції, удосконалення методики та технології викладання, сформованість гуманно-демократичного стилю спілкування з дітьми);
- особистісні якості педагога (любов до дітей, доброта, порядність, щирість, толерантність...);
- педагогічна техніка (володіння комплексом прийомів, що дають змогу глибше, яскравіше, талановитіше виявити себе і досягти успіхів у розвитку дітей).

Критерії педагогічної майстерності: гуманність і науковість, педагогічна доцільність (за спрямованістю), оптимальний характер, продуктивність (за результатами), демократичність, творчість (оригінальність), діалогічність (характер взаємовідносин з усіма учасниками виховного процесу).

Рівні майстерності: елементарний, базовий, досконалий, творчий.

Шляхи формування педагогічної майстерності:

- самовиховання загальної та педагогічної культури (потреба, самопізнання, планування, реалізація, контроль, корекція);
- засвоєння професійних знань, умінь, навичок;
- громадянська активність;
- педагогічна практика, досвід;
- вивчення передового педагогічного досвіду.

Із метою оволодіння педагогічною майстерністю необхідно:

- безпосередньо займатися практичною діяльністю, набувати професійного досвіду;
- аналізувати власну методику навчання і виховання, намагаючись відшукати шляхи її вдосконалення;
- використовувати досвід інших педагогів;
- вивчати методику колег, допомагаючи втілювати різноманітні методи і форми освітньої діяльності;

– займатися самоосвітою, постійно працювати над самовдосконаленням

У широкому розумінні педагогічну діяльність розглядають як діяльність з метою виховання підростаючого покоління, що є об'єктом дослідження різних галузей педагогічної науки (загальної, соціальної, вікової, корекційної педагогік, методик та ін.).

У Законі України «Про освіту» зазначено, що *педагогічна діяльність* – це інтелектуальна, творча діяльність педагогічного (науково-педагогічного) працівника або самозайнятої особи у формальній та/або неформальній освіті, спрямована на навчання, виховання та розвиток особистості, її загальнокультурних, громадянських та/або професійних компетентностей.

Компетентність – це динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність.

Суб'єкт освітньої діяльності – фізична або юридична особа (заклад освіти, підприємство, установа, організація), що провадить освітню діяльність. Своєю чергою, **освітня діяльність** – діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті.

Освітню діяльність здійснюють не лише педагогічні працівники, а й батьки, громадські організації, керівники підприємств і установ, засоби масової інформації та ін. Така діяльність є загальнопедагогічною, тобто реалізується кожною людиною стосовно самої себе, своїх дітей, товаришів, колег тощо.

Освітню діяльність з дітьми дошкільного віку здійснюють заклади дошкільної освіти та інші заклади, що провадять освітню діяльність у сфері дошкільної освіти. Педагогічними працівниками у таких закладах є вихователі дітей дошкільного віку, практичні психологи, соціальні педагоги, керівники гуртків та ін.

Загальними характеристиками педагогічної діяльності, як і будь-якої іншої діяльності, є її *умотивованість, цілеспрямованість, предметність, поліфункціональність*.

На посаду вихователя дітей дошкільного віку призначають особу, яка має відповідну вищу педагогічну освіту, а також стан здоров'я якої дає змогу виконувати професійні обов'язки.

Діяльність дошкільного педагога передбачає: організацію життєдіяльності дітей згідно з вимогами Базового компонента дошкільної освіти; всебічний розвиток дітей з урахуванням їхніх задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психологічних і фізичних особливостей, культурних потреб; збереження та зміцнення здоров'я дітей.

Існує кілька підходів до розуміння сутності професійної педагогічної діяльності: **структурний, функціональний, рефлексивний**.

У межах структурного підходу аналізують психологічні складові: *мотив, мету, педагогічні дії, педагогічні вміння та навички*.

Відповідно до функціонального підходу, розглядають функції, які реалізує педагог (розвивальна, навчальна, виховна, освітня; діагностична, прогностична, проектувальна, конструктивна, комунікативна, організаційна, планувальна, контрольна та ін.).

Функціональні компоненти педагогічної діяльності (за Н. Кузьміною):

1) гностичний – об'єднує здатність до аналізу, узагальнення, уміння формулювати стратегічні, тактичні й операційні завдання щодо виховання і навчання, виробляти стратегію їхнього розв'язання, оцінювати проекти рішень і способи їхньої реалізації, знаходити продуктивніші шляхи;

2) проектувальний – передбачає формулювання системи цілей і завдань, планування власної діяльності і діяльності дітей;

3) конструктивний – пов'язаний із відбором та організацією навчального матеріалу;

4) організаторський – передбачає здатність здійснювати освітній процес, створювати розвивальне середовище для дитини;

5) комунікативний – передбачає уміння встановлювати і розвивати педагогічно доцільні взаємини з дітьми, їхніми батьками, колегами.

Особливістю рефлексивного підходу є розгляд педагогічної діяльності з позиції взаємодії, законів спілкування. Вихователь та діти є суб'єктами взаємодії, де педагогові належить роль організатора, керівника («режисера»), помічника, наставника.

Йдеться про міжособистісне порозуміння, особливості сприймання внутрішнього світу іншої людини. Якість освітньої діяльності, педагогічного спілкування, рівень досягнення високих результатів у навчанні і вихованні дітей залежать від того, що дошкільний педагог вважає пріоритетним у професії, який він сам як особистість, як суб'єкт діяльності.

Стиль педагогічної діяльності є інтегративною характеристикою, що відображає стиль управління, стиль спілкування, стиль поведінки і когнітивний стиль педагога. Він зумовлений специфікою самої діяльності, індивідуально-психологічними особливостями її суб'єктів.

Головні функції педагога:

Навчальна (дидактична) функція. Педагог як носій знань передає їх дітям, і чим він обізнаніший, тим краще вони засвоять науку. Сьогодні, коли обсяг знань постійно збільшується (неможливо осягнути їх однією людиною), змінилося бачення дидактичної функції. Головним стало не передавання знань, а формування вмінь здобувати їх самостійно. Цінність педагогічної праці вбачають у вмінні бути організатором процесу засвоєння знань.

Розвивальна функція. Її сутність полягає у створенні сприятливих умов для розвитку творчого потенціалу дитини, її саморозкриття, самоутвердження, самореалізації, у забезпеченні демократичних засад освітнього процесу, його скоординованості за цінностями та цілями. Педагогу необхідні методична гнучкість, орієнтування у знаннях, якими оволодіватимуть діти.

Виховна функція. Бути вихователем – означає трансформацію поставлених суспільством перед освітою цілей у конкретні педагогічні завдання – формування необхідних особистісних якостей у кожної дитини. Ця функція полягає в тому, щоб загальнолюдські цінності стали провідниками свідомості й поведінки особистості.

Професійні функції вихователя дітей дошкільного віку:

1. *Догляд за дітьми:* забезпечення життєдіяльності дітей на основі передових методик і технологій педагогічної діяльності; турбота про їхнє здоров'я; формування позитивних емоцій; створення раціонального освітнього середовища; надання за необхідності першої медичної допомоги; проведення загартовувальних, оздоровлювальних заходів; профілактика стану здоров'я дітей.

2. *Гностично-дослідницька:* вивчення індивідуально-особистісних особливостей дітей; збір та аналіз фактів їхньої поведінки, встановлення причин і наслідків учинків вихованців; проектування розвитку особистості кожної дитини і дитячого колективу загалом; засвоєння передового досвіду, нових педагогічних технологій.

3. *Виховна:* реалізація змісту виховання і навчання, відбір необхідних форм і методів формування у дитини позитивного ставлення до природи, довкілля, інших людей і самої себе тощо.

4. *Конструкторсько-організаційна:* організація освітнього процесу в дитячому садку; використання засобів, що забезпечують ефективний розвиток дітей; моделювання і керівництво різними видами їхньої діяльності; педагогічне управління їхньою поведінкою та активністю.

5. *Діагностична:* визначення рівня розвитку дітей, стану освітнього процесу, завдань освітньої роботи з дітьми і батьками, аналіз підсумків власної професійної діяльності та її відповідності вимогам часу; використання інноваційних методик і технологій.

6. *Координувальна:* забезпечення єдності роботи дитячого садочка і сім'ї щодо створення освітньо-розвивального середовища, сприятливого для становлення самостійної, творчої особистості дитини-дошкільника; використання педагогічно доцільних форм роботи з батьками на основі диференційованого підходу до різних типів сім'ї.

Для успішного здійснення педагогічної діяльності вихователь повинен оволодіти знаннями з дошкільної педагогіки, дитячої психології, вікової фізіології, дошкільної педіатрії та гігієни, правил охорони життя і зміцнення здоров'я дітей.

Водночас йому необхідно опанувати повідомлення, які на загальнотеоретичному рівні розкривають принципи, мету, завдання, зміст виховання і навчання дітей, а також оптимальні умови, форми, методи і засоби здійснення освітнього процесу, організації ігор, інтелектуальної та фізичної праці, художньої творчості, облаштування простору життєдіяльності дітей. Ці знання потрібні дошкільному педагогу не як теоретичний багаж, а як основа необхідних у його діяльності практичних умінь:

- аналізувати програмну і методичну літературу, передовий педагогічний досвід;
- організовувати і планувати розвиток дітей у різних видах діяльності (ігровій, навчальній, побутовій, трудовій, образотворчій, музичній та ін.);
- аналізувати педагогічні ситуації та явища, поведінку дітей і власні дії;
- діагностувати розвиток дітей, здійснювати на цій основі диференційоване навчання і виховання, об'єктивно оцінювати наслідки власної діяльності;
- виготовляти дидактичні засоби і використовувати їх з метою оптимізації різних форм освітнього процесу;
- виховувати у дітей інтерес до духовних, історичних і культурно-національних цінностей;
- пропагувати педагогічні знання серед батьків і громадськості, залучати батьків до участі в роботі закладу дошкільної освіти; ефективно використовувати спадщину народної і класичної педагогіки;
- взаємодіяти з помічником вихователя, музичним керівником, інструктором з фізичного виховання, методистом, завідувачем дошкільного закладу.

Професійно обумовлені вимоги до вихователя виражають термінами професійна придатність і професійна готовність. Під професійною придатністю розуміють сукупність психічних і психофізіологічних особливостей людини, які необхідні для досягнення успіху в обраній професії; під професійною готовністю – психологічну, психофізіологічну, фізичну готовність (тобто професійну придатність) та науково-теоретичну і практичну підготовку вихователя.

Ідеалізовані особистісні і професійні якості, що складають поняття професійної готовності педагога, відображають у вигляді професіограми. Професіограма є своєрідним паспортом, який містить сукупність особистісних якостей, педагогічних і спеціальних знань і умінь, необхідних педагогу. Провідне місце у професіограмі вихователя посідає спрямованість його особистості – мотиваційна зумовленість його дій, вчинків, усієї поведінки конкретними життєвими цілями, джерелом яких є потреби, суспільні вимоги. Головна вимога до педагога – любов до дітей і до педагогічної діяльності.

Детально функції вихователя, вимоги до його знань, обов'язків, прав та відповідальності перед батьками і суспільством окреслені у Посадовій інструкції.

У цьому документі виокремлено такі важливі позиції: піклування про стан здоров'я і дотримання інструкцій з охорони життя і здоров'я малюків; індивідуальний підхід до них, враховуючи їхні здібності, схильності та інтереси; співпраця з батьками; організація освітньої роботи з дітьми; систематичне підвищення професійної кваліфікації.

Для досягнення високих результатів у вихованні дітей дошкільний педагог повинен володіти особистісними якостями:

- здатністю до рефлексії (усвідомлення того, як його сприймає суб'єкт спілкування) і контролю результатів освітньої діяльності, співпраці з дитиною на засадах гуманізму, розвитку її особистості;

- здатністю виявляти і враховувати інтереси дітей та їхнє право на повагу, емоційно і морально підтримувати їх; прагненням до емоційної близькості у спілкуванні з ними, умінням спрямовувати його на забезпечення психологічного комфорту і своєчасного розвитку особистості;

- постійною налаштованістю на розширення знань, самонавчання і самовиховання для вдосконалення своєї педагогічної майстерності.

Вихователь дітей дошкільного віку неодмінно повинен здобути статус значущого дорослого, який є для дитини не лише близькою, а духовно близькою людиною. Це передбачає розуміння, прагнення і вміння зберігати й підтримувати самобутність дитинства, перетворення взаємин формальних (освітній процес) на особистісні. Задля цього важливо обрати оптимальні форми і методи виховання і навчання. Правильність виховання полягає у баченні можливостей вихованця: те, що на певний момент він може робити з допомогою дорослого, невдовзі робитиме самостійно.